

2 gold. 40 kr. Kasa se bode odprla ob pol 7. uri, začetek je ob 7. uri zvečer. Za letošnjo saisono je pripravilo dramatično društvo več lepih resnih igrokazov, ktere bode kmalu spravilo na oder.

— (Pobirki iz časnikov.) Z veliko nevoljo je bral vsak posten domačin v podlistku 227. lista „Laibacherice“, kar je pod naslovom „Herbst-Revue“ spisaril tujec, ki je nedavno prilazil v našo domovino, da je dobil kos kruha. V tem spisku skruni svetinji naše: národní jezik v ljudskih šolah in vero našo na sv. pismo, rekoč: „Bog je rekel — kakor nam basen (eine Mähre!!) pripoveduje — pred 6000 leti te-le važne besede: „bodi naj luč!“ Povsod v Avstriji sveti luč, in kaj le pri nas naj vlada duševna temota? — 24. in 25. septembra je bil učiteljski zbor; in „črna temota se je razprostrila ta dva dneva čez zbornico učiteljev in solnce svobode se je zatemnilo popolnoma“. In tako nakopičuje ta mož — pravijo, da celó vrednik „Laibacherčin“ — psovko na psovko, govori o črnih tičih itd. In vse to se sme v vladnem časniku pisariti!! — Imeli bi še odgovoriti 115. listu „Slov. Nar.“; al prostora nam manjka danes; zato drugi pot in — zadnjikrat, kajti zdaj slovenski svet že dobro vé, pri čem da je.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Ogersko. Iz Pešta. — 3. dan t. m. je avstrijska delegacija imela prvo javno sejo. Obravnaval se je proračun za ministerstvo vnanjih zadev. Pri razpravi stroškov (440.000 gold.) za skrivni zaklad (dispositions-fond) so dr. Rechbauer, dr. Giskra — taki so liberalci! — grof Wickenburg govorili za privoljenje tega denarja, dr. Poklukar pa zoper. Andrassy je zmagal; dovolila se mu je velika svota za skrivne stroške; le dr. Poklukar in Greuter sta glasovala nasproti. Mi čestitamo dr. Poklukarju, da je nasprotoval stroškom skrivne policije, in če tudi sta padla on in Greuter, zmogla sta vendar pred svetom.

Dr. Poklukar je po stenograf. zapisniku tako-le govoril:

„Kar mene odločuje, za ali zoper privoljenje predloženega stroška glasovati, je odgovor na dvojno prasanje: ali je ta strošek potreben, ali je vsaj koristen? Prazen bi bil moj trud, ko bi hotel odgovora iskati na te vprašanja v vladnem predlogu ali v odborovim poročilu. Prvi vtemeljuje svoj predlog s tem, da izreka: „vlada v ta namen potrebuje denarja — ona ga potrebuje toliko in toliko“; — odborovo poročilo pa pravi: „gospod minister vnanjih zadev za tajni zaklad potrebuje 440.000 gl., toraj nasvetuje jih privoliti“. — Taki razlogi vendar mene nikakor ne morejo napeljati v to, da bi glasoval za privoljenje.

Pred vsem moram omeniti, da se imajo po letošnjem troškovniku v ravno ta namen, kakor ga ima skrivni zaklad, to je, zaklad za varnost države za redne stroške izdati velikanske svote, namreč: za diplomatske zastope, ki imajo čuti nad nevarnostim, jih zabraniti in naznaniti 1 milijon in 70.000, za vojaštvo pa nad 113 milijonov gold.. Preiskavati je tedaj treba dalje: ali se morebiti o tem, kam in kako bi se ta zaklad utegnil obračati, kaj državi uspešnega nahaja? Razložil nam je gospod minister vnanjih zadev, da smo z vsemi sosedi v zanesljivo mirnih razmerah, da namen naše politike je, ne le ohraniti mir s tistimi državami, s katerimi smo bili dosihmal v prijaznosti, temveč tudi delati na prijazne zveze s takimi državami; s katerimi jih dozda še nismo imeli. Poročal nam je on o najboljših zagotovilih miru od Nemčije, ravno tako je zagotavljal, da sosed na izhodu, Rus, strahovitega panslavizma ne podpira. Nasproti so razprave v odboru kazale, da je

skrivni zaklad namenjen posebno južno-izhodnji meji naše države. (Proti grofu Andrassy-u, ki je z glavo majal pri teh besedah.) Njegova eks. gospod minister tega sicer ni izrekoma pravil, al tudi besedice ni ugovarjal, ko se mu je od druge strani v odboru to trdilo. Vsled tega tedaj po pravici sklepam, da bi utegnil ravno strah pred panslavizmom biti, ki ima požreti več del tega zaklada. Ker pa vendar imamo od ene strani zagotovilo Rusije, da takih namer ne bo podpirala, ki že same po sebi ne morejo biti nič družega nego prazne meglene prikazni, in ker bi dalje Nemčija in Turčija same po sebi kaj tacega ne mogle podpirati, zato mislim, da mogočni Avstriji drugim manjim državicam na jugu nasproti ni treba imeti strahu in posluževati se še izrednih sredstev. Kakor se po mojem prepričanju tajni zaklad obrača, je le v kvar morali, tako si ne morem tega misliti drugače, kakor, da se ta denar meče v nenasitljivo žrela, ki tem bolj zijajo, čem več se vanje meče! In kaj imamo od vsega tega, kot to, da si k večjemu za trenutek pomagamo iz zadrege, do reda in stanovitnega pomirjenja pa vendar ne pridemo nikdar! Gospoda moja! bolj treba in na času bi že bilo, delati na to, da se protinaravnim razmeram na jugu, ktere vsa omikana Evropa že dolgo dolgo obžaluje, stori konec s tem, da se pravično poravnajo. Omenjenih 440.000 gl. bi bilo boljše, ako bi jih lahko vtrpeli, obrniti za prosveto ljudstev, za dobre šole, ker bi nam to gotov in obilen dobiček obrodilo. — Kar se konečno tiče vprašanja; ali se s privoljenjem tega zaklada skaže ministerstvu zaupanje ali ne, je sicer gospod minister odločno odgovoril, da ne zahteva privoljenja v dokaz zaupanja, ampak le zato, ker ga potrebuje. Jaz nikakor ne tajim, da se možu skaže zaupanje, ako se mu privoli 440.000 gold. ter reče: tu jih imaš, ravnaj z njimi po svoji previdnosti“, trdim pa to, da je mož še večjega zaupanja vreden, ako brez toliko denarja svoje namene doseže. Po vsem tem odločno glasujem zoper privoljenje stroškov za skrivni zaklad“.

Zeló nevarno mora stati stvar o tem, da se ministru vojaštva dovoli triletna služba vojakov, kajti skoro vse dunajske ministerske ekselence so prihitele zdaj v Pešt obdelavat svoje prijatelje; v vsakem kotu zbornice sedi ekselence, ta obdeluje tega, una družega. In to se imenuje „svoboda poslanstva“! — Stroški za vojaščino bodo potem za kakih 27–28 milijonov več, in če se spomnimo, kako so zvonovi miru se glasili iz Berolina, ko so bili 3 cesarji ondi skupaj, potem nam res ne gré v glavo, zakaj da bi bilo več armade zmirom na nogah potreba. Al gospod minister vnanjih zadev grof Andrassy nam je le vendar tako čuden prerok miru, da se nazadnje čedalje jasnejše kaže, da Berlinski shod miru ni vtrdil. Enkrat — in to prvokrat — je rekel: „mir je zagotovljen“, — drugikrat jo je zasuknil drugač, namreč, da „5 let se nič prav ne vé, ali ostane mir ali ne“, — in unidan (tretjikrat) pa jo je zopet obrnil drugač, namreč da od spredaj se vidi mir, od zadej pa se kaže drugač.

— Včeraj se je v javni seji avstrijske delegacije začela druga jako važna razprava o tem: ali naj vojak popolnoma svoja tri leta v armadi služi ali pa (kakor dozda) le dve leti, tretje leto pa na odpustu dosluži. Tako podaljšana služba stala bi v naslednjih svojih 28 do 30 milijonov. Da vojak 3 leta v armadi služi, to je odloženo v vojni postavi; al dozda ni se ravnalo po tej postavi, ker se je vsako leto toliko novincev (rekrutov) nabralo, da so se odpustili taki, ki so služili že 2 leti. Če kje velja pregovor, da „vsaka stvar ima dve strani“, tako velja tukaj, da se zamore zagovarjati zahteva vladna ali pa zanikati.